

Sorumlu Turizm Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sorumlu Turizm Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30497>

Özet

Sorumlu Turizm Ölçeği (STÖ), bireylerin sorumlu turizm davranışlarına yönelik tutumları ve eylemlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Aylan ve Sezgin (2019) tarafından Türkçe literatüre kazandırılmış bir uyarlama çalışmasıdır. Ölçek, turistlerin çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik boyutlardaki sorumlulukları değerlendirmeye odaklanarak, sürdürülebilir turizm hedeflerine ulaşmada bireysel katkı düzeyini belirlemeyi amaçlar. STÖ, özellikle çevresel bilinç ve etik turizm uygulamaları alanlarında çalışan araştırmacılar için değerli bir ölçüm aracı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sorumlu turizm, turizm etiği, çevre bilinci, sosyal sorumluluk, ölçek uyarlama, psikometri, sürdürülebilir turizm.

Yazarlar

Fatmanur Kübra Aylan, M. Sezgin.

Amaç

Sorumlu Turizm Ölçeği'nin temel amacı, turistlerin seyahatleri sırasında gösterdikleri veya göstermeye istekli oldukları sorumlu turizm davranışlarının kapsamı ve yoğunluğunu nicel olarak ölçmektir. Bu ölçek, turistlerin destinasyonları yerel kültürü, ekonomisi ve doğal çevresi üzerindeki potansiyel olumsuz etkilerini en aza indirme konusundaki duyarlılıkları tespit etmeye yardımcı olur.

Ölçek, aynı zamanda, turizm sektöründe politikalar geliştiren paydaşlara, hedef kitlelerinin sorumluluk algıları anlamaları için güçlü bir temel sağlamaktadır. Bu sayede, daha etkili eğitim ve bilgilendirme kampanyaları tasarlanabilir ve sorumlu tüketim modelleri teşvik edilebilir.

Yapı

Sorumlu Turizm Ölçeği, genellikle çok boyutlu bir yapıya sahiptir ve sorumlu turizm kavramının üç temel direğini yansıtan alt boyutlardan oluşur: Çevresel Sorumluluk, Sosyo-Kültürel Sorumluluk ve Ekonomik Sorumluluk.

Çevresel Sorumluluk: Turistin doğal kaynakları koruma, atık azaltma ve çevre dostu ulaşım tercihlerini yansıtan davranışları ölçer.

Sosyo-Kültürel Sorumluluk: Turistin yerel halkın geleneklerine, değerlerine ve yaşam tarzına

saygı gösterme, kültürel hassasiyet sergileme ve olumlu etkileşim kurma eğilimini değerlendirir.

Ekonomik Sorumluluk: Turistin yerel ekonomiye destek olma (örneğin, yerel ürünleri tercih etme) ve etik ticari uygulamaları destekleme konusundaki tutumların incelenmesi.

Geçerlik

Aylan ve Sezgin (2019) tarafından gerçekleştirilen uyarılma çalışmasında, ölçeğin Türkçe formunun yapısal geçerliliğini test etmek için çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Yapısal geçerliliği, genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir, bu sayede ölçeğin teorik yapıyla ne ölçüde örtüştüğü belirlenmiştir.

Uyarılma sürecinde ayrıca, kapsam geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulmuş ve dilsel eşdeğerlik çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar, ölçek maddelerinin kültürel bağlama uygunluğunu ve orijinal ölçekteki yapıyı koruduğunu göstermeyi amaçlanmıştır. Çalışmanın detaylı geçerlik bulguları için kaynak makaleye başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlik

Sorumlu Turizm Ölçeği'nin iç tutarlılığı, uyarılma çalışmasında test edilmiş ve yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu rapor edilmiştir. Güvenirlik analizi, genellikle Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak gerçekleştirilir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü işaret eder.

Uyarılma çalışmasında elde edilen güvenilirlik katsayısı değerleri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçeğin araştırma amaçları için kullanıma uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca, alt boyutların her birinin ayrı ayrı iç tutarlılıklarının da kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin Türkçe uyarılması sırasında uygulanan faktör analizi, ölçeğin çok boyutlu yapısını doğrulamıştır. Aylan ve Sezgin (2019), orijinal ölçeğin boyut yapısının Türk örneğinde de korunduğunu veya kültürel farklılıklara bağlı olarak minimal değişikliklere uğradığını analiz etmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, model uyum iyiliği indekslerinin (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu göstererek, ölçek maddelerinin sorumlu turizmin temel boyutlarına beklenen şekilde yüklendiğini teyit etmiştir. Bu analizler, ölçeğin yapısal sağlamlığını kanıtlamada kritik rol oynamıştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Adaptasyon)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır. Katılımcılar, maddelere ne ölçüde katıldıklarını belirtirler (Örn: "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Turistler, Tüketiciler, Genel Yetkin Popülasyon.

Yaş Grubu: Yetkinler (18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması genellikle üniversite öğrencileri veya çeşitli turizm bölgelerindeki yerli turistler üzerinde gerçekleştirilir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) anketi formatında uygulanır.

Anahtar Kelimeler

Turist davranışı, etik tüketim, sürdürülebilirlik, ölçek geliştirme, turizm psikolojisi, çevresel etki, sosyo-kültürel etki.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: kubraceliloglu@selcuk.edu.tr (Fatmanur Kübra Aylan)

Yazma Adresi: Selçuk Üniversitesi, ilgili akademik birim (Detaylı adres bilgisi mevcut değildir).

İzinler, Ücretler ve Test Yolu

İzinler: Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımları için genellikle yazar veya yayıncudan izin alınması gerekebilir. Sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Ücretler: Akademik kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak bu durum yazara bağlıdır.

Test Yolu: Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 2019 yılında yayımlanmıştır.

Kaynaklar

Bu ölçeğin Türkçe uyarlamasına ilişkin temel referans aşağıdadır:

Aylan, F. K., ve Sezgin, M. (2019). Sorumlu Turizm Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(33), 351-362.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[sorumlu-turizm-olcegi-toad.pdf](#)

Sorumlu Turizm Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Sorumlu Turizm Ölçeği'nin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu nedenle, maddeler bu girişte sunulamamaktadır. Maddeler, ilgili referans makaleden (Aylan & Sezgin, 2019) veya sorumlu yazar ile iletişime geçilerek temin edilmelidir.